

Pou de glaç de can Gel

Dosrius

Ubicació

Comarca: Maresme
Lloc/Adreça: Veïnat de Rimbles, 1 - Zona de Canyamars
Emplaçament: Al nord de la masia de can Gel, prop de la riera de Canyamars
Alçada: 188m

Coordenades:

Latitud: 41.59386
Longitud: 2.43636
UTM Est (X): 453025
UTM Nord (Y): 4604838

Classificació

Número de fitxa: 08075-180
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Modern Popular
Segle: XVIII
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: Enrunat i cobert per l'abundant vegetació de la zona.
Protecció: Inexistent
Número inventari: IPAC 36451
Generalitat i altres inventaris:
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: Ref. Cad.: 08074A01400049
Fitxes associades:
[Can Gel](#)
Autoria de la fitxa: Adriana Geladó Prat

Descripció

Restes d'una estructura aïllada de grans dimensions i planta circular soterrada, que aprofita el desnivell del terreny. Està bastida en pedres de diverses mides, disposades de manera regular i lligades amb morter de calç. Ha perdut la coberta (probablement una volta semiesfèrica), tot i que se'n conserva la seva arrencada. Aquesta era bastida en maons. També es conserva l'obertura per on s'introduïa el gel, d'arc rebaixat i bastida en maons. A l'interior s'observen diversos forats de bastida d'obertura rectangular i el forat de desaigüe a la part inferior. Tampoc hi ha restes de la bassa de la que n'extreïa el gel.

Història

La indústria del gel es desenvolupà a Catalunya entre els segles XVI i XIX. S'utilitzava el gel per conservar els aliments, tractar cops i refredar begudes, entre d'altres. Era transportat en carros i protegit amb palla i es viatjava de nit per evitar la calor diurna. Aquests pous es deixaren d'utilitzar a principis del segle XX. El pou de glaç de can Gel és propietat de la masia de can Gel, situada al sud de l'estructura. La primera referència documental d'aquest pou és de l'any 1751. Es tracta d'un establiment de l'ús d'aigües per a l'explotació d'un pou de glaç que s'havia de construir, on es menciona que es podria utilitzar l'aigua de la riera Rupitera i de la de can Llibre: ".....Joseph Gel labrador parroquia S. Estevan de Cañamas y de sus sucesores de la facultad de valerse de las aguas de la riera rupitera i de la que transcurre por la riera de Llibre, no solo para el uso de un molino harinero sino para congelar otras aguas y recoger el hielo, fabricar un pozo, para conducirlo en él con sus balsas para congelar las aguas y demás....". Posteriorment, en un document datat entre els anys 1770 i 1780, es fa referència a la indústria desenvolupada al municipi entorn dels pous de glaç: "En la costa de Mar cerca de Mataró: en Alfaro, y Canyamars hi ha molts pous de empohar glaç grans y congeses molt capases, que en anys atras eran de Dn Geroni Maris; de Esteve Galceran; de Bosch y de Gel; y lo de Gel, per ser mitja hora mes cerca de Barna, se tenia por lo mes conveniente. Però com los duenyos dels dits Pous acostumaven a empenyarse per 4000 carregas de glaç per embarcar en lo port de Mataró per los obligats a lo Abast de Cadiz. Per lo Abast de la dita ciutat de Mataró ab 400 carregas. Y per diferents altres pobles de la costa a preu molt alt. Y casi tots los dits pous se ha de traure lo glas del pou a coll de matxo. Y després hi ha molts mals camins per los carros, de manera que se ha d'anar molt tros de camí per dins de una riera". Segons les fonts orals de la família Gel, durant bona part del segle XX, el pou s'utilitzà com a abocador de brossa. Segons sembla, a la coberta, que fou desmuntada (i els materials reaprofitats), hi havia una porta per entrar-hi el gel per dalt. Pel que fa a les basses, estaven per sota del pou, a peu de la riera. Aquestes basses es glaçaven de manera natural i el gel que es formava era extret i dipositat a l'interior del pou. Els blocs de gel es col·locaven en capes separades amb elements vegetals per evitar que s'enganxessin (fulles de falguera, per exemple). Durant el mes d'abril de l'any 2018 es va dur a terme una campanya de neteja i prospecció de l'estructura per tal de topografiar-la i documentar-la.

Bibliografia

ALSINA, N.; CALONGE, R.; CUSPINERA, L.; JUBANY, M.A.; LACUESTA, R. (2005). Inventari del patrimoni històric, arquitectònic i ambiental de Dosrius. [Barcelona: Diputació de Barcelona, Ajuntament de Dosrius], Núm. Ref.: I.S.08/169. PRATS I TRIAN, Ricard (1988). "Els pous de glaç". El Comú, núm. 2, p. 5.

